

An aerial, high-angle view of a dystopian city. The buildings are dark, with some glowing windows and lights. The sky is dark and cloudy. A large, semi-transparent green letter 'Q' is overlaid on the top half of the image. The text 'DAINIUS VANAGAS' is written in green, sans-serif font inside the top curve of the 'Q'.

DAINIUS
VANAGAS

DISTOPINIS
ROMANAS

baltos lankos

Dainius Vanagas

Oderis

distopinis romanas

baltos lankos

#10605

Nėra nieko. Staiga – vaizdas.

Kai užsimerkia – mato jos veidą, kai atsimerkia – ne.

Alanas galvoja apie Aną. Net kai galvoja apie ką kita, vis tiek galvoja apie ją. Tai vargina, jis negali pakilti iš lovos, nenori.

Bet jis turi instrukciją – taip, jis turi puikią instrukciją, ir kartais ji gyvena už jį. Jis atsikelia, pavalgo, nusiprausia ir dirba savo darbą.

Tik šįkart instrukcijos nesilaiko: jis neišlipa iš lovos, nieko nevalgo, nesiprausia ir niekur neina. Jis paskambina į vaistinę, padiktuoja asmens duomenis, apibūdina savijautą, – o ši bjauri ir apibūdinti ją lengva.

Jis girdi skambutį į duris – štai ir kurjeris, atvežė psichotropinių medikamentų. Blogumas atlėgsta, mintys suyra, liaujasi žeisti. Dabar daug geriau – dabar negali būti nieko bloga.

Kai jam skambina iš biuro, jis nė nemirkteli.

Mirkteli tik vakare, kai baigiasi vaistų poveikis. Jam vėl reikia pasiteisinimo, kuriam sugalvoti mirktelėjimo neužteks.

Jis nusiunčia Edvardui žinutę, kurioje nėra nieko, ko nebūtų minėjęs praeitą savaitę. Bet žodžiai kiti, akcentai kiti ir laikas kitas. Dažniausiai to užtenka, o kai neužtenka, dar ką nors prideda.

Juk kai žmonės kalbasi – susikalba.

*

Dabar jis vykdo instrukciją. Vieną po kitos tyrinėja bylas, tikrina, ar išmanūs algoritmai pakankamai išmaniai jas parengė, ar nepaliko spragų. Ne, nepaliko. Nors ne: va šitą vietą reikia pataisyti, bet nežymiai. Dirbti jam labai lengva, nereikia stengtis, todėl apie darbą jis negalvoja – galvoja apie kažką kita, apie kažkokią kvailystę, apie nesusipratimą.

Ana sako, kad jis pakėlė ranką. Prieš vaiką. Jų vaiką?

Alanas neatsimena. Jis neatsimena ir to, kad nepakėlė. Jis tiesiog neatsimena tos dienos, to vakaro, to grįžimo namo, kai bemiegės naktys buvo jame išmušusios nuovargio skylę. Jis atsimena tik pareigūnus, laužiančius jam rankas, sodinančius į automobilį, aiškinančius dalykus, kurių jis nenori girdėti, nes tai kvailystė. Alanas niekad taip nepasielgtų – ir visai nesvarbu, kaip blogai jaustųsi.

Dabar Ana su juo nekalba. Neatsiliepia į skambučius, neatrašo į žinutes, jis nežino, kur ji gyvena, – ji ištrynė Alaną iš savo skaitmeninės ir neskaitmeninės orbitos. Anos tėvai nesako, kur ji. Alano tėvas nežino, kur ji. Anos draugai ignoroja Alaną; Alano draugai jo neignoruoja, bet ir nepadedą. Jis negali rasti Anos ir nežino, nuo ko pradėti.

Na gerai, žino – bet iš to jokios naudos. Jis žino, kur Ana dirba, – tačiau ryte ji automobiliu atvažiuoja į saugomą požeminę aikštelę, o vakare iš jos išvažiuoja. Savivaldybės pastatas – tarsi tvirtovė, į jos kabinetą neįsibrausi, nebent esi susitaręs iš anksto, – o jis susitaręs nėra ir nebus. Jokių variantų.

Todėl jam reikia dar vienos tabletės, nes variantų nebuvimas jį pribaiigs.

Alanas gauna atsakymą. Edvardas sako viską puikiai suprantas. Be kita ko, kviečia Alaną pasikalbėti apie ką tik gautą įrangą ir suderinti mokymų datą. Alanas keletą kartų peržiūri įrašą: nė vienas Edvardo lūpų krustelėjimas ar žvilgsnis nesuteikia erdvės dviprasmybei. Bet Alanas žino: erdvės dviprasmybei visada yra.

Ir Ana žino. Todėl dabar, kai jau vėlu, jam norisi suprasti: o kiek ilgai? Kiek ilgai viskas atrodė gražiau nei buvo. Kuriuos prisiminimus išbraukti kaip surežisuotus, o kuriuos palikti. Kur ta riba, kai dviejų realybė tampa dviem realybėmis.

Dabar jam aišku: kai ryšys nutrūksta, sunkiausia ne prarasti mylimą žmogų, bet netekti realybės jausmo. Darosi įtartinai visi praeities įvykiai, žvilgsniai, žodžiai, juokas ir kelionės. Ar jiems perkant namą ji apie tai jau galvojo? O gimus sūnui – ar jau nujautė? Išeidamas žmogus su savimi išsineša viską, prie ko buvo prisilietęs.

Bet Alanas apie tai negalvoja – šių minčių jis nesirenka; jos jį išstinka staigiai tarsi smūgiai, kurių nesitiki, kai šokinėdamas atsitiktine kryptimi nuo vienos minties prie kitos visuomet atsimuši į tą pačią kliūtį.

Jis apie tai negalvoja – jis tuo serga, mintys išnešioja infekciją po gyvybinius taškus, ir viskas, kas iki šiol dar nebuvo sutepta Anos, dabar jau yra sutepta.

Sirgti bjauru, net jeigu sergama tik mintyse, ir Alanas išgeria dar vieną tabletę.

*

Alanas girdi, bet lyg ne ausimis, o oro virptelėjimu odos paviršiuje: duryse trakšteli raktas. Ana! Pribėga prie durų, bet ten nieko nėra. Patikrina – užrakintos.

– Ana?! – šūkteli.

Turbūt nuėjo į savo kambarį.

Alanas bėga laiptais į viršų, apeina kambarius, patikrina po lova, vonios kambaryje, spintoje, – kur dar ji galėtų slėptis.

Gal rūko balkone.

Taip ir bus.

Jis eina prie lango, grabinėja stiklą ieškodamas rankenos, tačiau jos ten nėra.

Kaip ir paties balkono – jis aiškiai mato.

Keista. Juk balkonas visad čia buvo – Alanas jame laikydavo dviratį. Tai kur, po galais, jo dviratis?

Bet šis dabar rūpi mažiausiai.

– Nagi, pasirodyk! – dar kartą šūkteli Alanas.

Anos čia nėra – jis tai supranta.

Bet vis tiek šūkauja.

*

Štai jis sėdi priešais Edvardą. Edvardo lūpos ir žandikauliai juda, jis turbūt kalba, – bet ką kalba?

Alanas pasilenkia į priekį, bet vis tiek negirdi.

Edvardas skėsčioja rankomis, lyg atsiprašinėtu, – bet už ką?

Alanas įkiša pirštą į ausį ir skaudžiai pakrapšto. Ne, niekas neįstrigę.

– Galėčiau gauti vandens? – Alanas išgirsta savo balsą. Gal ausy nieko ir nėra, bet pakrapštymas padėjo.

– Žinoma, žinoma, – sako Edvardas. Paliečia pirštu stalą ir duoda komandą aptarnaujančiam personalui.

Alanas geria vandenį, vanduo bėga rykle, – jis girdi, kaip bėga, jis vėl viską girdi.

– Na, tai kaip tu laikais? – klausia Edvardas.

– Būna ir geriau, – atsako Alanas.

– Suprantu, tikrai, bet įsivaizduok ir mano situaciją: tie pokyčiai, nauji reikalavimai, viskas vos per kelias dienas, be jokio išpėjimo, – gali patikėt? Man tikrai gaila, Alanai. Tave – ir ne tik kaip specialistą – aš gerbiu ir vertinu, ilgai čia dirbi, bet pats matai: kokie bylų kiekiai, kokie greičiai ir spaudimas. Prokurorai, advokatai, klientai – atrodo, visi pasiryžę perkąst vieni kitiems gerkles. Mes nespėjam, nesusitvarkom – nieks nesusitvarko. O naujosios įrangos efektyvumas, sako, puikus: esą nespėji kavos išgerti, o dokumentai jau paruošti. Bet čia tik gražios kalbos – ne pirmas kartas, paskui vis vien išlenda spragos, pasipila klaidos, – visada taip.

Ar Alanas gerai supranta?

– Jūs mane atleidžiat? – klausia.

Edvardas išpučia akis.

Aišku, atleidžia. Edvardas turbūt apie tai kalbėjo, kol Alanas buvo apkurtęs.

– Kaip jau sakiau... – Edvardas rangosi krėsle, jam nemalonu; Alanas tai mato, kartu ir jaučia, nes ir pats šiek tiek rangosi. – Klausyk, Alanai: negaliu pasakyti nieko, kas tave paguostų. Pats supranti: dabar daug kur taip. Bet ir tu pats sau nepadedi – supranti?

– Ne, nelabai, – sako Alanas.

– Alanai, mes juk ne maži vaikai... Pasidarei nepatikimas: tai esi, tai nesi. Suprantu, visi turim bėdų ir tai, aišku, ne mano

reikalas, – juk žinai, tikrai neketinu tau pamokslaut, bet tavo bėdos... Kaip čia pasakius – jos ima matytis. Žmonės pastebi, o pastebėję – skundžiasi. Blogiausia, kad neišpėji iš anksto: dar būtų galima kažką pastumdyt, kažko paprašyt perimt, bet tu dingsti kaip į vandenį, tavęs neišmanoma pasiekt, o net jei ir pavyksta – vis tiek jokios naudos, nes tu guli paslikas ir negali pralement nė žodžio.

– Tai jūs mane atleidžiat?

– Kol kas tik laikinai. Duok man laiko – juk žinai, čia viskas gali greitai pasikeist, gal ta naujoji sistema nepasiteisins ir mums reiks grįžt prie senųjų metodų, – visko gali būt, ką? Klausyk: kiek laiko dar galioja tavo viza?

– Tris mėnesius.

– Gerai – vadinasi, neprapulsi. Jei sunkiai seksis ieškoti darbo, pranešk, kažką sugalvosim.

Kai kas nors sako „kažką sugalvosim“, tai reiškia „kaps-tykis pats“.

1 sesija. Apie priešistorę

Rugsėjo 14 d.

Labas, saule,

atleisk, ilgai neparašiau. Iš pradžių norėjau įsitikint, kad saugu.

Mus užvertė darbas vos atvykus, nors į priekį nelabai pasistūmėjom: daug duomenų įslaptinta ir mūsų hakeriai, net Kirilas, negali prie jų prisikast, o tai daug ką pasako apie saugumo sistemą. Dalis informacijos išvis dingusi, gal ištrinta arba laikoma kituose serveriuose, kol kas neaptiktuose.

Nieko kito ir negalėjai tikėtis. Hermanas įsitempęs, varinėja mus iš kampo į kampą. Šiaip tau čia patiktų, pamatytum techninę įrangą, laboratoriją – tokioj dar nesi dirbusi, nepalyginsi su mūsų.

Apgyvendino mus tam pačiam pastate, kur dirbam. Toks atseit prijungtas viešbutis, visai gražus. Maistas, aišku, galėtų būt skanesnis. Čia duoda kažkokį pusiau sintetinį marmalą, porcijos mažos, bet jauties prisikirtęs kaip po trijų patiekalų vakarienės.

Porą kartų buvau išėjęs pavaikščiot po miestą. Neatpažintum, kaip dabar Oderis atrodo. Atsimeni tą parkelį, kur pametei žiedą, paskui šliaužiojom ratais, kol radom įmintą į šuns šūdą? Tai štai – nebėra jo; parko vietoj stovi kažkoks garažas, nors dar nesupratau, kokios paskirties.

Gatvėse tiršta žmonių, nebepavaikščiosi vilkdamas koją už kojos kaip seniau. Daug kur ginkluota apsauga, daug pareigūnų,

spectarnybų darbuotojų. Atrodo kaip kareivinės, nors nepasakyčiau, kad gyventojai įbauginti. Jiems, atrodo, įprasta.

Dar nežinau, kada prasidės susitikimai su Endriu.

Dabar jį gydytojai tiria. Nežinau, kiek skirtingų komisijų paskirta, bet bent jau pirmos dvi įvertino kaip pakaltinamą. Vadinasi, tuoj ir mes galėsime prikišti nagus.

Žinau, kaip lauki visokių detalių, bet, suprask, negaliu pažadėti, kad pavyks reguliariai ką parašyt. Mums prikabino sekiklius, sužymėjo visą įrangą, su kuria dirbam. Šiaip standartinė apsauga, lengva apgaut, bet negali žinot, ką dar jie čia naudoja, – reiks pašniukštinti.

Jei pavyks, rašysiu kaip dabar, per šifro dekoderį. Visa ką gausi, iškart trink, o jei pamirši, nustatau 2 minučių duomenų saugojimo ribą, paskui išsitrins automatiškai.

Jau pasiilgau –

B.

Rugsėjo 14 d.

Ai, dar vienas dalykas. Gal pasirodysiu kiek paranojiškas, bet nesijaudink, čia tik dar viena atsargumo priemonė. Kiekvieną žinutę tau pradėsiu nauja abėcėlės raide nuo A. Pagal lotynų abėcėlę. Kai ratas apsisuks, imsime kitą kalbą ir darysim tą patį. Stebėk mano žinučių pradžias: jei žinutė prasidės netinkama raide, jos turinys, na, pati supranti. Nemanau, kad prireiks šito, bet geriau pasisaugot. Šita žinutė išsitrins vos tau perskaičius. Tai yra – jau.

B.